

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetnek minden es. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához címzett levelekben. Ára évenként 3, félévre 6, évre 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

## SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

# KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Hirdetések minden nap, másnap egy sor után 4 pkr. közzétételnek; folytonos hirdetések ill. öt elengedtetik. Mindenki hirdetésre 15 pkr. bérlet díj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. előfizetés, hirdetések, reklamatiók sat. a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

## KIADÓ-HIVATAL:

A Középutczában, STEIN könyvkereskedésében.

## A TÖRVÉNY KEGYELETE

## II.

A török igazság-szolgáltatásban, mely a poena talionis szeszélyeszerű alkalmazása által annyira elhíresedett, hogy Európa népei közt a vandál visszatorlás „török igazságnak” neveztetik, — egy oly kegyelet van az adósok irányában, mely bizonyosan megsejyenyíti az európai igazságszolgáltatást.

E török rendszer felteszi, hogy az, a ki kölcsön adhat, életképesebb állapotban van, mint a ki kölcsönözni kénytelen, s az elégtételt úgy alkalmazza, hogy az végromlást ne vonjon maga után, és így természetesen kegyelettel viseltetik az adós iránt, ha eladósodása oly öszvegre rug, melynek gyors felvétele őt véginségre juttatná.

A törököknél a túladósodott egyén adósságának kifizetése bizonyos meghatározott s az adós birtok, munka, vagy hivatali jövedelem-forrásához idomított részletekben itéltetik meg, hol mindig tekintet van azon végzésűekre, melyet a napi élelem s utolsó ruházati igények követelnek, s mely iránt a törvény irlgmatlan nem lehet.

Az európai törvény elveszi rögtön az adósnak mindenét, s ha nincsen többé, mit kolbazzon anyagi javaiból, elkobozza az erkölcsit, becsületét. Eleget nem tehetvén, boszut áll, vagy is részvétele lelkü uszórások boszuállásának eszközéül engedi az embert, a nélkül, hogy tekintettel volna arra, vajjon őt az eladósodásba könnyelműség sodorta-e, vagy pedig talán a legnagyobb erkölcsi kénytelenség. Talán egy betegeskedő fiatal virrasztotta éveken át haldokló anyját, hosszu és költséges betegágyban, ügyei a lelki s testi gond alatt zavarba bonyolultak, ő anyja megmentését tartá földadatnak, s adósodott, hogy a legnagyobb erkölcsi kötelességet teljesítse, adósodott azon reményben, hogy majd, ha anyja üdül, s ha ő maga is erejét visszanyeri, munka, szorgalom, vagy tán valamely remélt professio által hitelezéseit kiegyenlítheti. És im nem kedvez a sors, a

szeretett anyja sorsa újabb áldozatot követel. A fiu elragadtatik az adósok börtönébe. Gyalázattal van illette, mely általa a jövő professiotól is elesett. És börtöne alakából, hol a bűnösök és az erkölcsitelenek laknak, nézi az ártatlan gyermek védtelenül hagyott anyjának temetését.

Ez az európai igazság-szolgáltatás. Itt, hol a drámairodalom oly magasra fejlett, tárgy is kell annak.

Ezen rendszer erkölcsi oldalát tekintve, messze hátra áll a mi régi rendszerünk. Nálunk, ha az adós nem fizethetett, adósságát ledolgozni tartozott, mert minden államökonómiai elvek szerint a munka maga capitalis, és a kinek ép keze van, az bir capitalissal.

Ellenben az európai adóssági börtönöztetéseknek nincs semmi okszerűsége, csak a boszu adja annak minden színét. Ott az adóst a hitelező tartozik tartani, s elégtételt csak az ő boszuvágyának kielégítésében van, mely szerint meggyalázta adósát.

Európa civilisált népeinél az államökonómiai eszmék tudományosan kifejtve voltak, míg a magyar gyakorlatilag józan eszmék törvényei szerint birta azokat, s intézvényében következetes volt, mert a munkát vagyonnak tekinté, s a hitelezőt nemcsak nem adóztatta nemtelen boszuért, de kielégítette tényleg az adós munkadíjából.

Hogy melyik eljárás eszélyesebb, annak elhatározása az emberek felfogásától függ; mi a miénket tartjuk eszélyesebbnek.

Mert miután a börtön az adósságnak is büntető helyévé válik, s az eladósodás pedig nem mindig erkölcsitelen, az érelyes ember egy födél alá záratik a gyilkosokkal, tolvajokkal, következőleg ezen födél alatt a fogásnak borzasztóságát és megbecstelenítést színeztet gyengíti.

Mert az európai rendszer az adóst kiczégerézi a nélkül, hogy jobbitaná, sőt éppen ezen kiczégerés által a jobbitás útját elzárja, a mennyiben egy adósságért elítélt többé hitellel nem bír arra, hogy bárhol valamely alkalmazást találjon, s így hitelét az emberek előtt visszaállíthassa.

Mert ama rendszer a durva tömeget, mely a börtön gyalázatából mitse csinál, tunyaságra, szőszegésre szoktatja. Én a közelebbi nyáron a korondi fürdőkről hazatérve, szememmel láttam Sovarád helység végén egy nagy fekete cigányt viskója előtt anyaszült meztelen heverve és pipázva, a nap égette kordovánszín bőrét, s azt mondá: kifeléjtem ide, hogy hitelezőim exequáljanak. Meglehet, elvitték végre őt egy adósságos börtönbe, mely jobban védte őt a nap ellen, mint viskója, ott kapott ruhát és ételt hitelezői kegyéből, a nélkül, hogy dolgoznia kellett volna.

Im, mekkora különbség van a büntetés hatása közt eme cigányra, s ama beteges ifjura viszonyítva, ki haldokló anyjának meggyógyíthatása végett merült el az adósságokba.

Részemről azon eszmét valloam az adósságra nézve, miképp a hitelezés anynyi, mint a vásár, se több, se kevesebb. A vásárló azon törvényes elv alatt áll, emtor dehet esse cautus. A hitelezőnek is ezen elv alatt kell állani.

Hitelezni kétféle lehet: létező vagyonra és kézmunkára, s a hitelezéshez képest a törvénynek a vagyonból, s ha az nincs, a munkából kellene eleget tétetni, a nélkül, hogy supra büntetésül meggyalázást alkalmazzon, és ha nincs többé vagyon, és nincs a karban erő, mely a kellő vagyont producálja, akkor a hitelező hagyassék kárban, miért nem volt előrevigyzó; mert igazságosabb az, hogy egy töképenzes nehány fillért elvesztessen, mint-hogy egész családok megbecstelenítésnek a börtön által, mert hisz a hitelező most is veszít, sőt még felül fizeti az adós tartását.

Az adóssági börtönöztetésnek, erkölcsi irányban, csak akkor lehetne helye, mikor a kölcsönző erkölcsitelen cselekkével, a hitelező kijátszásával, megcsalásával jutott kölcsönhez, ha például hamis okleveleket használ, hamis kezest állít, leköt nemlétező vagyont sat.

Nézeteim az európai magánjog né-mely tételeitől igaz hogy eltérnek, de ám

ítéljen az értelmes olvasó, melyik nézet alaposabb az erkölcsiség érvényére nézve?

A hitel megszárításiára nézve, véleményem szerint, mit se hat az, hogy az azt igénybe vett gyalázattal is illettessék; arra nézve legnagyobb garancia az, hogy tudhassa a hitelező, miképp vagy hipotekál letett vagyonból, vagy a vagyont képviselő munkából kielégíthetetik. Hol ezen alapokat a hitelező elvesztette, ott kevés elégtételt adhat neki azon körülmény, hogy a törvény az ő boszuvágyához csatlakozik, s az ő pénze árán igyekszik az ő adósát meggyalázni.

Ezen jogot valódilig nemcsak becsületes, de némileg számító ember is igénybe nem veszi; mert mi hasznom van nekem abban, ha valakinek hiteleztem százforintot, s miután nincs semmije, a miből kielégíthessen, elítéltetem őt, egy börtönben szállást rendeltetek neki, és ott saját költségemen tartom, s hogy az elvesztett 100 forintért boszut álljak, még elköltök felül 100 forintot, melyet nemesebb s jobb czélokra fordíthatok?

Fizesse ki az adós tartozását vagyonával, ha az nincs, dolgoztassa őt a törvény napibérért, — s ha elbetegülése miatt nincs ereje, hogy dolgozzék, — ám akkor károsuljon a hitelező, mert hisz most is károsul, sőt még felül is fizet.

Dózsa D.

## UJPÉNZÜNK.

Folyó év november 1-étől fogva új ezüst és réz-péNZ fog nálunk forgalomba jönni; de a most forgalomban levő papír és ércz-pénzek szintén forgalomban maradnak (míg ez iránt felsőbb rendszabályzás nem történik) az arany pénzek kivül, melyek f. év. júl. 1-től fogva mint árucikknek szabad adás-vevés tárgyai leendnek; melyeket tehát szerződésileg is kötelezhetnek egymás közt a felek, de melyek értékét ott ujpénzünk szerint meg kell határozni, mint más kereskedelmi cikk értékét, mert értékük a törvény által nincs meghatározva.

Minden szerződésnek, számlának, kereskedői s iparvállalati könyvitelnek az új pénzláb szerint kell történnie; új pénzláb szerint leend

## SPANYOLHONI LEVELEK.

## XI.

Sevilla, 22-dik április, 1858.

Husvét napja van, — az egyházi gyászt föl-váltja a feltámadás innepe, a Giráldea tetejéről zúgnak a harangok, az erkélyekről, ablakokból külön színű szövetek, szőnyegek tarka vegyületben függnek le s lobogva játszanak a szellővel, mintha a föld és ég közt is innepelnék a Megváltó támadását, ki a halál után életet ígér, mely vigaszt ad sok szenvedőnek. A hívek innepélyes ruhában haladnak a szűk utcákon az anyagegyszá felé, elzengendők a resurrexit! alleluja!

A nagy mise után mindenki siet haza kipi-henni magát, erőt nyerni, mert ma Szevillában nagy nap van, a tavaszi bikaviadalok első napja.

Valamint hajdan Athénében s Róma világ-uralma alatt a circus napjai valának a népeknek legnagyobb innepei: úgy még ma is Spanyol-honban a bikaviadalok csodítanak legnagyobb néptömeget egybe.

A bikaviadalok eredete az arabs és maur uralom idejéből származik. Lovagi játékok alatt a leventék lóháton ládszával küzdének a felbőszült bika ellen, s földadatuk vala, úgy védeni lovaikat ügyességök által, hogy a bikát elejtve, lovaik sértetlenül maradjanak. Később a keresztények lóháton és gyalog küzdének, s csakis a lovagok vévének részt e sajátságos küzdelemben. Az utolsó században a lovagokat szakemberek válták föl, s az saját mesterséggé vált, s ma ezek a nemzet mészáros-színészei, Keánjai a bikának, Talmái a bándériljának s Lemaitréji a spádénak.

A ki Spanyolhonban csak pár hétig is tartózkodott, lehetetlen, hogy hírét ne hallotta volna Pepe Ilonnak, Luca Blanconak s külön-

sen az országszerte híres Francesco Montesnek, ki ezéltől egy pár évvel bikától kapott se-be következtében halt meg.

Jelenleg három hírhedt bikavívó van, Cu-chares és Tato Madridban, Dominguet itt; az első nevezetes erejéről, a másik ügyességéről, s Dominguez bátorságáról. De úgy hiszem, ideje már elbeszélnem azt, a mit láttam.

Délután három órakor páholyunkba ültem, a látvány nagyszerű volt, — szembe velünk Giráldea s a gyönyörű cathedrál, balra a Longhe és az Alcazar, felettünk a nefelejtszínű fellegtelnek kék ég, az amphitheatrumul sűrű néptömeg borítá a színek minden vegyületével, úgy nézett az ki, mint egy óriás-koszoru, a mező minden virágaiál fonyva, de a melyben a vad mákvirág legpazarabbul van elszórva, ezen különös hatást a férfiak veres övei idézék elő.

A nézők száma 14—15 ezer lehetett; az udvari páholyt az Infanta Donna Ferdinanda, s férje a Montpensioi herczeg foglalák el, az Infanta elnöklé az innepélyt, mert a szokás azt kívánja, hogy a legmagasabb állású egyén elnököljön. Két katonai zene-kar felváltva zengé a nemzeti dalokat. Az udvari páholyal átelleni kapu kinyílt, fekete lovon öszérű spanyol fekete viseletben egy accalé (törvényhatósági tiszt) három apródtól követve, az udvari páholy elibe lovagolt, s mélyen meghajtá magát, az apródok föltérde terdelplének. Az Infanta egy kulcsot hajtá le, annak jeléül, hogy a bikák oljait törvényesen szabad kinyitni; — A jó ur, ki nagyon furcsán nézett ki, innepélyes méltósággal hátrált, s jóízűen nevettem ő ki-tüntségén, midőn a kapu megett eltűnt, mint a Banko lelke. Most nagy taps és rivalgás közt jönnek diszmenetben a torreadorok (vivók), ezt hombres de la cuadrillának nevezik; — az első-sorban a három matador, jobbra Dominguez mint prima spada, —utánuk négyesével a ban-

derillok és chullok, aztán lóháton a picadorok és végre két négyes-fogat öszvér s a lehetőség felcizfrázva zászlókkal, rojtokkal és minden csengő eszközökkel; az udvari páholy előtt mind feltérde hajlanak. E jelenet valójában hatályteljes volt. Mindenki rendeltetése helyét a circus körültekében foglalta el; az Infanta keszkenőjével inte, s az első bikát kieserzték. A szegény állat megállt a circus közepén, körül-nézte magát, elkezdett bömbölni, lábaival és szarvával turta a földet, a chullok veres köpe-neiket kezdék lobogtatni előtte, s ingerlék a lovas picadorok felé menni, a bika az első lo-nak neki rohant, s mélyen ütő belé szarvait; én undorral fordultam el ez utálatos látványtól s ez így folyt míg a bika több lovat megölt, vagy megsebzett. Ezután jelt adtak a banderil-loknak, ezeknek két cifra nyilvessző van kez-zökben, s feladatuk azt a bika nyakába szurni, akkor, mikor az nekik rohan; — végre jön a ma-tador, jobb kezében hosszu egyenes kard, bal-jában vérveres lobogó, az udvari páholy előtt meghajol s felkiált: „Az Isten éltesse az Infán-tát, családját, — s elhajítván messzire fővegét sarkán megfordul — s az itt lévő közönséget!” E jelenet képzetembe varázslá a római gladiato-rokat, kik a caesarok páholyai előtt elmon-dák a historicus „morituri te salutant, o cae-sar!” csakhogy azok emberellen vitytak s halá-luk majdnem lobogóját vala. A matador a biká-hoz megy, lobogóját elébe tartja, s midőn az nekidőf, nyakánál úgy szurja keresztül, hogy a bika rögtön egyberogyan, —hanem ez ritkán történik, és csakis Montesnek sikerült majdnem mindig. A bikát és a megölt lovakat az öszvér-fogatok hurcolják ki, s ugyanezt ismétlik nyolcz bikával. Véleményem a bikaviadalról kü-lönbön ez: míg a lovagok magok küzdének, szép lehetett, mert főfeladatuk vala lovaikat minden áron óvni, most a szegény ló az áldozat, s az

ember vele védeti magát, s mivel koruk legsa-játságosabb jelleme a nyereszkesedés, ez is csak pénzkeresésből történik, s nagy hanyatlásban van; vannak egyes szép jelenetek, meglepő fordulatok, de általában nem nőnek való mu-latság, s a régi barbar kor hátramaradt hagyó-mánya, mely nemsokára innen is eltűnend.

Telekiné.

## O SZÉP IDŐK!

Midőn nem így kietlen zárt magányban

Olvastam szivem dobbanásait,

Midőn hit és remény között szoritám

Keblemre lelkennek barátait,

Midőn nem tudtam, mik az álbarátok...

O szép idők!

Dicső napok, ti elmúltok!!

Midőn e homlokon nem voltak még meg

A bűredők, a gond metszvényei,

Midőn rózsát festettek arcaimra

Az ifjú kornak szent reményei,

Midőn nem tudtam, mily tűnők az álmodok...

O szép idők!

Dicső napok, ti elmúltok...!!

Midőn szelid nyájas családi körben

A mennyországot izelgettem,

S elandolodva a dalár dalánál,

A földet búvárszépnek képzeltem,

Mikor nem tudtam, mik a sorscsapások

O szép idők!

Dicső napok, ti elmúltok!!

Midőn szivemnek illlett érzeményi

Keblem tárgyatlannal nemegyeték,

Midőn kéjjátaltan itt ajkam

A szerelemnek habzó szerlegét...

Mikor nem tudtam, mik a csalódások...

O szép idők!

Dicső napok, ti elmúltok...!!

Méhesi Sándor.



rást délről áttelelő erdőség: a kár roppant. Erről és az első tárgyról nem sokára bővebben értekezem. t. Szerk. ur engedelmével.")

F. hó 22-én tartott meg városunkban a ref. fiúiskola közviszátelát, még mindig abban a régi modorban, hogy mennyire ápoljuk saját keblünkben a tudományt: a legjobb hőmérő erre az examen, lévén hallgatók, a pap, meg maga a harangozó. Mi haszna is volna oda fáradni, mind a városi, mind az egyházi tanács-uraknak, hiszen tudjuk mi azt, mi is vesződtünk abban a hajóban, még most se jó arra az exametre rá emlékeznünk, miért menjünk hát most oda gyermekeket hallgatni? !!!

r. l.

\*) Várjuk.

Szerk.

## KOLOZSVÁRI NAPLO

— A magyar általános Biztosító társaság kolozsvári főgynöke, Kövéri László ajánlatára az ügynökséget a helyesre és vidékére, Bánfi-Hunyadon Holzer Vilmos, gyógyszerész, Zalatánán, Hadnagy Péter, lelkész, Marosújvárt Sebestyén Áron, lelkész, Nagysajón, Veres Márton lelkész, Gyalun Soós Ferenc, földbírtokos, Bonczidán Péterfi Ferenc, Csicsó-keresztúrt a postamesterre, Nagy-Petriben Biró József, földbírtokos, Frátán Vizi Endre mérnök, Remetén (Kővárvidéken) Filep István földbírtokos, — urakra ruházta.

— Városunkban egy, korábbi időkben létezett azon megavult rossz szokásnak, hogy t. i. a főter a városi piacz-vám haszonbérleje által a legszárabb időben is csak egy öntözés nélkül seperetett — kötelelileg eleje vétetvén, mind ez ideig semmi eredményt nem láttuk; mert az csak éppen az irásban maradt, mint a cigány rákja a levélben. Az igaz, hogy még nem valának egek melegek, — de szárazság volt annyi, hogy tartása ideje alatt bizony az a tisztelt haszonbérlejt ur a főteret seperetett alkalmával egy keveset öntöztethetett volna. — Különben, ha történetesen elfeledni találta kötelelilek erre vonatkozó pontját; mi szöről-szóra észbe juttatjuk. — 5-ik pont „köteles haszonbérlejt száraz időben seperetése alkalmával azon helyiségek, hol seperet, vízzel megöntöztetni, hogy a nagy porozásnak ez által eleje vétessek.” — Erről ez uttal elég; közelebbiről többet.

— Közelebbiről a császári kir. csendőrk a városunkban nagy mértékben elarodott, mindennemű hamis mértékekre nézve, nagy vizsgálatot tettek, mely vizsgálat alatt igen sok hamis mértékkel élők izzadtot homloka; úgy kell tudnunk minden hamis mértékkel áruól, mert az ilyenek, nem tekintve lélekisméretre, azon felül, hogy a különben is szűk elő világban méregdrágán adják árucikkeiket, még a mértéket is meghamisítják.

— Közelebbi lapjainkban közt több rendbeli tűzvések eszméjéből kiindulva, úgy hiszszük, nem lesz érdektelen, ha egy keveset, csupán okos elővigyázatból, némi rendszer, vagy eljárás-változtatásra szólítjuk fel az illetőket. — Nehány napokkal ez előtt a városi tizedek előjárói a t. tanácsról rendeletet kaptak az iránt, hogy minden házi-gazdák udvarukon úgy nevezett kapitány vizet tartassanak. — A tizedkapitány rendelkezik a tizedszed, a tizedes rendelkezik a házi-gazdához, a házi-gazda rendelkezik cseledjéhez. Pár nap mulva elküldi a tizedkapitány a tizedszolgát, hogy vizsgálma meg eredményt az általa tett rendelkezésnek. A szolgál engedelmeskedvén, elindul, s beküldi minden ajtón, vagy kapun. — Van kapitány-víz? a cseled vinnal fel; s a tized szolga tovább megy. — De nehogyan azt gondolja valaki, hogy elővigyázat tekintetéből mindenütt viz lenne félre téve. Ezt azért tartottuk kötelességünknek felemlíteni az illetők előtt, kiknek hatáskörük az ilyeszerű eljárások felett kiterjed, hogy ilyen és más közérdekű dolgokban a pontos előjárást ne csak megrendeljük, hanem azután is vizsgáljuk, ha vajon teljesedésbe vették a rendelet és miként?

— Bizony csak szép város ez a Kolozsvár, mond az idegen, ha valamelyik főutcáján, mint például bel-közép, bel-magyar, bel-monostor- vagy torda-utczán jön be; hanem osztán, ha a várfal mellett utczákba menne be, bizony elmondhatná, hogy sok szemétfészek van ezen a Kolozsvárr. Kérjük az illetőket, tegyenek valamit szűpítés vagy idomítás tekintetéből azokkal a várfal mellett sikátorokkal vagy utczákkal. Az ember csak el nem kerülheti azokat is, hogy bennök ne járjon; hanem olyankor csak vegye igénybe akárki is zsebkendőjét. — Legközelebbiről figyelmebe ajánljuk mindazoknak, kiket illet, a szennyház-utca végében eső, és magyar-kapuig terjedő sikátort, mert ez dacára annak, hogy tavaly kiköveztetett, reája semmi gond nem fordítottán, ma is a legnagyobb szeméthalmoknak és egyéb tisztátalanságoknak örvend.

— Említésre méltó Szeliga József által a kék szőlőnél kinyitott nyári-mulató, izlés és esinál val szerkesztve az egész kert. Számos vendég-asztalok; egy teke-asztal, több rendbeli szobrok, képek, az egésznek igen nagy díszre szolgálának. A nélkül, hogy az ember magának hízlelgen, bátran elmondhatja, hogy az

idényi kiállítással a kék szőlő sok pesti kertimulatóval kiállhatja a versenyre.

— Közelebbi napokban az úgy nevezett Szent-György-hegyn egy megbusult, s bujába magát felakasztotta szabó legényre találtak a mezei örök. A emberek számítása szerint a szerencsétlen négy hétig függhetett az ég és föld között. Eltemetették a hely színein.

— Fensőbb rendeletek értelmében a cs. k. rendőrségtől a cseled, s más evvel rokon ügyek a tanácshoz tételtek át.

— A gyújtogatás oly rémületes kiterjedést vett, miképp kívánatos volt, ha a magas kormány legszigorubb, s talán éppen statialis törvényt bocsátana ki a gyújtogatás ellen. Mindenfelől gyújtogatásról értesítenek, melyek falvakat pusztítanak el. Különösen gyújtogatják az erdőket; csak e hó 6-án is egyszerre égett Kolozsvár környékében a szucsági, bácsi, papfalvi, s monostori erdőség, s szerte a hon több vidékein is igen sok erdő-felgyújtás történt. Ohajtandó volna, ha a gyújtással fenyegetés is oly szigorúan büntetnének, a mint azt régebbi törvényeink büntették, melyek a fenyegetésre 2—3 évi kemény börtönt szabtak.

Gabona-ár. május 13-ról 1858. Bécsi-mérője p. p. Tiszabúza 3 frt 50 kr. Elegybúza 3 frt 48 kr. Rozs és Árpa nem volt. Zab 1 ft 12 kr. Török. 2 frt. 32 kr. Pityóka 1 ft. 24 kr.

## KÜLFÖLD.

**Franciaország.** — A párisi conferentiák közeledtével „a Constitutionnel” ismét emelgeti az ő magas diplomáciai szemöldét. Május 8-án a lap politikai igazgatója aláírása alatt egy cikket hoz a conferentia elé terjesztendő tárgyakról, ime tartalmat:

„A dunafejedelemségek egyesítésével felhagytak; Franciaország nem változtatta meg nézeteit, de Törökországot azoknak elfogadására kényszeríteni nem lehet; azonban a conferentiakon a fejedelemségek helyzetét javítani fognak. A mi a dunai hajózást illeti: az ez iránti szerződés elhamarkodva lön megkötve. S mind az elv, mind a forma kérdése tekintetéből egyhangú felszólamlásokra adott alkalmat: nincs benne kétség, hogy ha az elv iránt egyetértést lehet majd eszközölni, a forma kérdésének megoldására nézve található lesz valamely combinatio.

Mintegy kárpótlásul a Dunafejedelemségek irányában ily szépen felsült politikának, a „Constitutionnel” másnap, máj. 9-én, mint a táviró jelenti, a montenegrói kérdést karolja fel. Ez uttal Renée ur Törökországnak azon rendszabályai ellen száll síkra, melyekkel Montenegrótól az ő suzerainitása elismerését akarja kicsikarni.

„Törökország Montenegrót kezdettől fogva függetlennek tekintette. Ugy látszik azonban, hogy a török biztosok akként voltak elbocsátva, hogy minden további tanácskozás előtt a Porta suzerainitásának elismerését követeljük; e miatt lettek minden alkudozások lehelkenek. A hatalmak többsége méltán viseltetik érdeklél Montenegró iránt; Oroszországnak származási és vallásos rokonságból eredő rokonszenvei ismeretesek. 1852-ben Ausztria fenyegetései eszközölték a török hadsereg visszavonulását. Azt kell binni, hogy Ausztria befolyását, az alkudozások kívánt célra való vezetésére, — s az erőszakos rendszabályok megállítására használandja fel; következésképp azt kell binni, hogy az osztrák kabinet, az osztrák lapok hangjától, melyek Törökország eljárását igazolják, távol áll. (!) Franciaország — így végzi a „Const.” — Montenegró ügyében részt vesz, s a hatalmak, melyek Törökországgal oly sokat tettek, kedvetlenül látják ennek Montenegró irányában magatartását.”

Több hasznat fog-e huzni Danilo herceg a francia szószólásból, mint a dunai fejedelemségek unionistái szerencsések huzni? — Mily csekély rokonszenven viseltetnek Angolországban a francia politikával átalán véve, ujong bizonyítja azon tény, miszerint Belgiumban jelenleg nagyban folynak a hadkészületek; Lipót király szükségesnek találja védezközeinek számát szaporítani. E készületek pedig egy Angliából kapott „figyelmeztetés” folytán történének.

— Hogy a különben oly jámbor törvényhozó-testület az idén a budgetet élénkebben tárgyalván s részben rostálván is, ez döntő helyen feltétlen tetszést nem nyert, arra több jelenségen kívül, minő az „Independ.” eltiltása is, legujabban egy történetkét beszélnek. Ugy mondják, hogy Calley St. Paul ur, Fleury bnok ipa, ki eddig magas kegyben állott a császárnál, s az udvarnál szívesen látott vendég volt, a tuileriákban a máj. 3-ki elfogadásakor, a budget tárgyalásánál másnap tartott ellenzéki beszédért felette élénken vonatott kérdőre. A császár azt mondá neki, hogy ha valaki a kormánytól gyámolítást és kedvezményt kíván, a loyaltás azt kívánja, hogy az ellenségeskedést ne mutasson. Calley St. Paul ur némi mentegődzésekhez kezdett, azonban a császár hirtelen azon észrevétellel szakasztotta félbe: „ön megsértette az alkotmányt” s ott hagyta. Mondják, hogy Dévinek ur is hallott néhány éles megjegyzést, többi közt: a kinek szekere farkán ülsz, annak notáját dúdold. Egynek mondtuk, s többnek is szólott a lecce.

— A császárnak a nyári évszak alatt teendő utazásai el vannak már határozva. Máj. 22-kén az udvar a hollandi királynéval Fontainebleauban költözik, s ott marad jun. 22-ig. Akkor az udvari szállás St. Cloudba tételük át, s jul. 15-kén a császár és császárné számos kísérettel Cherbourgba veszik útjokat, résztvenni az ünnepélyekben, melyek ott a hadi révekben tett építkezések felavatása örömeire tartanak. Az udvar ottani időzése egy egész hónapig fog tartani, miután a császárnak szándoka Cherbourgól a bretagnei és normandiai partvonalat meglátogatni. Aug. 15-kén a császárné Biarritzba megy; a császár pedig vagy Plombièresbe utaz, vagy a mi valószínűbb, darabig a chalonsi táborban fog időzni. Ezen program szerint az algiri ut ismét el volna halasztva.

Tudni akarják, hogy a belga kormány Párisban némi halk panaszkodat emelt a mián, hogy Belgiumban a sz. ilonai emlékpénzek kiosztásakor bonapartista propagandát üztek.

A kölni lap szerint, D. Reurt, a ki Cavaignac alatt rendőrfőnök volt, azon parancsot kapta, hogy egy ideig Párisból magát távol tartsa.

Hitelt érdemlő hírek szerint Napoleon császár újabb időben sokszor ingerült hangulatban van, s előbbi fagyos nyugalomról, legalább pillanatokra, leszokott mondani. Így például utólag arról értesülünk, hogy a „Constitutionnel” cikke, mely Bernard fölmentését hallatlan botránynak mondá, a császár tudta s akaratával íratott, természetesen az első fehévelés perczében. Azóta ismét nyugodtabb hangulat foglalt helyet, a Constitutionnel nem desavouáltatott ugyan, de szelidebb huron kezdett pendülni, s az Angliával egyetértés legálabb külsőleg és ideiglenesen helyre állt.

**Anglia.** — Egy f. hó 6-án Londonban kelt levél jelenti a „Pays”-nak, hogy oda az indiai angol hadsereg fővezérétől oly titkos jelentés érkezett, mely az új erősitések küldését felette sürgetőleg kívánja. Biztosan állíthatjuk, hogy Campbell bnk azon nagy veszteségekről tudósít, melyek őt betegségek és az ellenség tüze miatt érték; hogy Audh királyság, dacára Lukno bevételének, teljes fölkelésben van, és hogy a lázadás a helyett, hogy csökkenne, még terjed. Ily körülmények közt és hogy minden előfordulható eseményekkel szembe lehessen szállni, szükség, hogy a sereg ujonnan alakítottassék, és neki a lehető legnagyobb gyorsasággal új csapatok küldessenek. Ezen tudósítás — teszi hozzá a „Pays” — annyival komolyabb, mivel az indiai seregbe való beállítások Angliában megszűntek, mindazon nagy előnyök mellett, melyeket a társulat nyújt.

— A máj. 4-diki alsóházi viták érdekes világot vetnek a dunai fejedelemségek kérdésére. Ugy látszik, Franciaország már annyiban megegyezett Angliával, hogy a párisi értekezletek az u-

nio kérdését elő se hozza. A külön alkudozások részben már Palmerston alatt be voltak fejezve, s a tory kormány, mely a jó egyetértést különösen keresi, a német hatalmakkal igyekvők ez alkudozások eredményét felhasználni, s nagyobb biztosság okáért még egyszer véleménycserét eszközölt a tárgyan Franciaországgal. Gladstone indítványának elfogadása mindezt felforgatta volna. Egyébiránt Gladstone nem kevés ékesszólást fejtett ki, szép phrasis volt kivált a mit az oláhok „ó római” szelleméről mondott, a mit, ugy mondanak, szónokon kívül alig találhat valaki Bukarestben. Palmerston államférfiai sziládságát ujong tanusítá, paizsával védve a tory kormányt. Russell lord pedig nevetességgel tette magát azzal, hogy az oláh-szabadság védőjéül vetette fel magát, egészen megfedkezve bécsi előzményeiről. Akkor, — ugymond Disraeli, — anemes lord ugy gondolkodott e kérdésben, mint most a kormány. Ugy beszélt akkor, mint valódi államférfi a mint beszél, valahányszor sürgönyt ír. (Nevetés.) Azt írta akkor: „az unio javaslatának a portától kell kiindulnia.” (Tetszés, kacaj.) Azt írta: „a fejedelemségek, ha hatalommal emelik őket, nem maradnak soká a török vazalljai.” (Még nagyobb nevetés.) Írta továbbá: „hogy a szólás- és sajtószabadság is csak nyugtalanságokat és beavatkozásokat idézne elő a fejedelemségekben sat.” — Az unio ügye ekkint minden hibetőséggel borju-vágó pöntekre leond halasztva.

— Az alsóház máj. 6-diki ülésében Bright szóba hozta, hogy az indiai fő kormányzó Lukno bevétele alkalmából egy hirtelményt bocsátott ki, mely az indiai kormányt felhatalmazza, hogy a hű zemindarok javait meghagyja náluk, az audh királyság minden egyéb földje pedig koboztasék el, hogy később azzal a fő kormányzó és India kormánya rendelkezessék, és kéri, vajjon a hirtelmény e része az anyasországból tett utasításnál fogva adatott ki? Baillie: ő felsége kormánya mintegy három hét előtt egy sürgönyt kapott az indiai fő kormányzó egy hirtelményére nézve. Azon magas hivatalnok abban azon szándékát fejezte ki, Lukno bevétele hírére a mondott hirtelményt közzétenni, kivéve annak egy még csak később közzéteendő pontját. Ezen okmány megérkezte után ő felsége kormánya azonnal komoly megfontolás alá vette azt, minek folytán egy sürgöny lön a fő kormányzóhoz intézve, mely neki ő felsége kormánya nézetét e hirtelményre nézve kifejezte. Az elközbás e hirtelményben nem az anyasországból kapott utasítás következtében hirtetetik, hanem csupán e egyedül az indiai kormány tekintélye alatt lön elrendelve. A fő kormányzóhoz intézett sürgöny a ház elé fog terjesztetni. Bright: Vajjon nem ismerhetnők-e már most annak tartalmát? Disraeli: Nem vonakodom kijelenteni, hogy a kormány a fő kormányzóhoz intézett sürgönyben az általa e tekintetben követelt politikát minden tekintetben rosálja. (Hangos tetszés.) A „H. N.” egy távirati sürgönye szerint Canning lord visszahívatott.)

A „Cagliari” úgynek békes eldöntésére Oroszország nagy befolyással volt, engedést javasolván Cavour gráfnak, mivel nézete szerint Nápoly jogos teren áll. Franciaország ellenben Anglia magatartására utalt volna, mely Napoleon császár jó szándokát is megfusítja. Cavour tehát leginkább Angliát teszi felelőssé azon megalázásért, melyet a piemonti politika a Cagliari-ügyben szenvedett, s ezen gondolatoknak utolsó sürgönyében élénk kifejezést is adott, megköszönvén Angliának „örkölcsei” gyámolítását, de egyszersmind hozzá tévén, miszerint ez bizony egy batkát se ért. Egyébiránt az angol kabinet e sürgönyt mégis kielégítőnek mondhatja, mert elvégre Cavour gróf csakugyan enged s a Derby kabinetére nézve ez a földolog, a többi elnyeli.

— Mint Londonból írják, a jelen kabinet háta megett egész csendben alkudozások történtek — új kabinet alakítása vőgett; az elnökség Clarendon-nak jutott

